

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

مهارت های اجتماعی - اقتصادی

پایه هشتم
دوره اول متوسطه پیش حرفه‌ای

۱۳۹۷

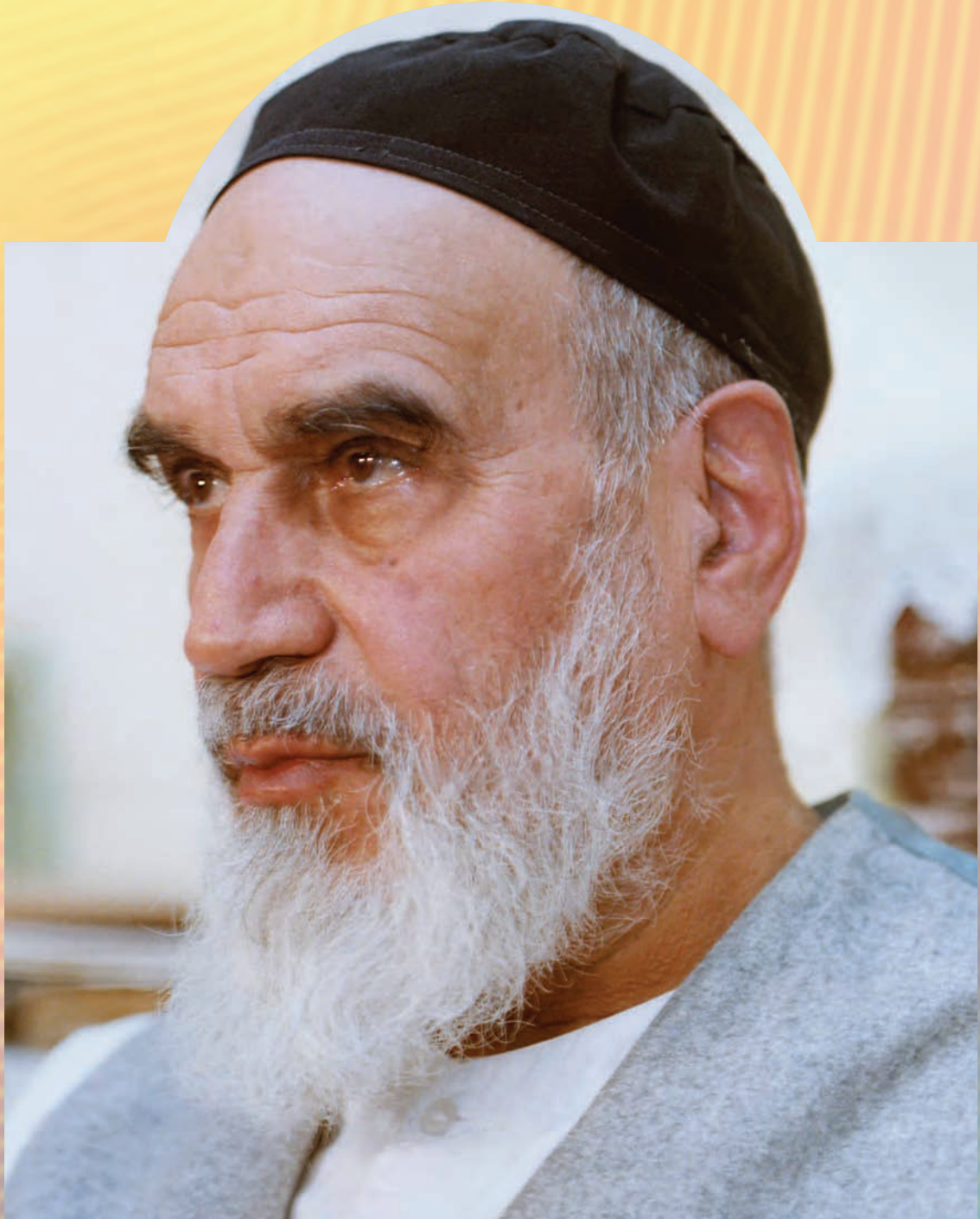
وزارت آموزش و پرورش سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور

برنامه ریزی محتوا و نظارت بر تألیف: معاونت برنامه‌ریزی آموزشی و توان بخشی
گروه برنامه‌ریزی آموزشی درسی دوره اول و دوم متوسط حرفه‌ای
نام کتاب: مهارت های اجتماعی - اقتصادی پایه هشتم دوره اول متوسطه پیش‌حرفه‌ای - کد ۱۵۴/۶

مؤلفان (اصلاح و بازنگری): مانیا پدیدار، مهری کریمیان، فریده رئیسی ماکیان
مدیریت امور چاپ و تولید: لیدا نیک‌روش
آماده سازی و نظارت بر چاپ: نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی
تهران - خیابان ایرانشهرشمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)
تلفن: ۸۸۸۳۱۱۶۱-۹ - دورنگار: ۸۸۳۰۹۲۶۶ - کد پستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹
وب سایت: www.chap.sch.ir
امور فنی و آماده سازی: زهرا محمد نظامی
امور فنی رایانه ای: ناهید خیام‌باشی

عکاس: اعظم لاریجانی، مجید ذاکری یونسی، حمیدرضا همتی، علی‌رضا مددی، نسیم یزدی
تصحیح: سپیده ملک ایزدی
مدیر هنری: مجید ذاکری یونسی
طراح جلد: طاهره حسن‌زاده
طراح گرافیک و صفحه آرا: حسین وهابی

ناشر: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران: تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (داروپخش)
تلفن: ۴۴۹۸۵۱۶۱-۵، دورنگار: ۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی: ۱۳۹-۳۷۵۱۵
چاپخانه: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص»
سال انتشار و نوبت چاپ: ششم-۱۳۹۷
شابک ۹۶۴-۰۵-۱۶۴۱-۴ ISBN

بسمه تعالی

فرایند تولید برنامه درسی مجموعه فعالیت‌های نظام‌مند و طرح‌ریزی شده‌ای است، که تلاش دارد ابعاد چهارگانه زیر نظام برنامه درسی (طراحی، تدوین، اجرا و ارزشیابی) را در یک بافت منسجم، هماهنگ با غایت و اهداف نظام تعلیم و تربیت رسمی سازماندهی نماید.

در تدوین محتوای کتب دانش‌آموزان با نیازهای ویژه که بخشی از فرایند برنامه‌ریزی درسی است، سعی شده تا ملاحظات ساحت‌های تربیتی حاکم بر فلسفه تعلیم و تربیت که ناظر بر رشد و توان‌مندی دانش‌آموزان برای درک و فهم دانش پایه و عمومی، کسب مهارت‌های دانش‌افزایی، به کارگیری شیوه تفکر علمی و منطقی، توان تفکر انتقادی آمادگی جهت بروز خلاقیت و نوآوری و نیز کسب دانش، بینش و تفکر فناورانه برای بهبود کیفیت زندگی است، مورد توجه قرار گیرد. این محتوا با فراهم نمودن فرصت‌های مناسب برنامه درسی ضمن تاکید بر انعطاف در عین ثبات و همه‌جانبه‌نگری و توجه به هویت ویژه متریبان با نیازهای خاص، زمینه ساز دستیابی دانش‌آموزان به کسب شایستگی‌های لازم (توان‌مندی‌ها، مهارت‌ها) می‌باشد.

امید است این محتوا در تحقق اهداف موثر باشد و معلمان عزیز و گرامی با بهره‌گیری از این کتاب بتوانند فراگیران را در دستیابی به صلاحیت‌های فردی و اجتماعی یاری نمایند.

این کار بزرگ حاصل همکاری صمیمانه کارشناسان سازمان آموزش و پرورش کودکان استثنایی و گروه‌های تالیف کتاب‌های درسی می‌باشد، شایسته است از تلاش و مساعی این عزیزان همکاران سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت متبوع که در مراحل چاپ و آماده‌سازی ما را یاری داده‌اند، تقدیر و تشکر نماییم. در اینجا از همه همکاران و صاحب‌نظران درخواست می‌نمایم، تا نظرات و پیشنهادهای خود را در خصوص این محتوا به این سازمان منعکس نماید.

دکتر مجید قدمی

معاون وزیر و رییس سازمان

آموزش و پرورش استثنایی کشور

سخنی با همکاران گرامی

یکی از مهمترین وظایف آموزش و پرورش کمک به جامعه پذیری دانش آموزان است. هدف اصلی از تدریس درس مهارت های اجتماعی - اقتصادی این است که افراد علاوه بردانش و مهارت های تخصصی خود، از نظر اجتماعی نیز مطلوب باشند. رفتار خود را با الگوهای رفتاری و ارزش های متداول و مورد احترام جامعه وفق دهند.

در تدریس کتاب حاضر «حفظ مطالب کتاب و بازگویی طوطی وار آن» هدف نیست بلکه دانش آموزان باید ارزش ها، هنجارها و مهارت های اجتماعی را یادگیرند، تا قادر باشند رفتار مناسبی را در جامعه از خود بروز دهند.

جهت رسیدن به اهداف فوق سرفصل های زیر در نظر گرفته شده است:

خانواده، مدرسه، اجتماع، تدبیر منزل، اطلاع رسانی، محیط زیست، مشاغل و جغرافیای بومی و اقتصادی و تعلیمات مدنی

برای آشنایی با ساختار کتاب و همچنین تدریس موفق نظر همکاران محترم را به نکات زیر جلب می نمایم:

- در ابتدای بعضی از دروس جهت ایجاد انگیزه و برانگیختن حس کنجکاوی دانش آموزان تصاویر یا متن داستانی ارائه شده است.

- متن درس ها انشایی روان و مناسب با توانایی ذهنی و سن دانش آموزان دارد و موضوعات برگرفته از واقعیات زندگی و نیازهای روزمره آن هاست.

- برخی از درس ها تحت عنوان «آیا می دانید که» مطرح گردیده است و ارزشیابی نمی گردد.

- برای ارزشیابی در پایان درس ها پرسش هایی تحت عنوان «فکر کنید و پاسخ دهید» مطرح شده است.

- جهت ارزشیابی تئوری و عملی تمرینات متنوعی در نظر گرفته شده که هدف تثبیت و تعمیم یادگیری است.

- برای کاربردی کردن موضوعات درسی، فعالیت هایی در متن درس ها (در قالب؛ محتوا، عکس، مثال و ...) پیش بینی گردیده و ضروری است به صورت عملی توسط دانش آموزان اجرا گردد.

- محتوای کتاب براساس تجربیات قبلی دانش آموزان طراحی شده است.

- محتوای آموزشی بر انواع فعالیت های یادگیری اعم از فعالیت های داخل کلاس درس یا خارج از آن تأکید دارد و سعی شود تجارب دانش آموزان در شرایط واقعی انجام گردد.

- ارزشیابی بصورت مستمر و پایانی صورت می گیرد.

- استفاده از روش های نوین تدریس که براساس فعالیت دانش آموزان است مانند: روش حل مسئله، اکتشافی، نمایشی، ایفای نقش، مشارکتی، گردش علمی، تجربی و مشاهده ای در تدریس این درس بسیار مفید است و می توان در عین حال از چند روش به صورت تلفیقی استفاده کرد.

- مطالعه کتاب راهنمای معلم به کلیه همکاران گرامی توصیه می گردد.

توصیه های مهم:

- در انجام فعالیت های خاص (بازدید، خرید، آشپزی، نظافت و...) به منظور کسب مهارت باید اصول کلی ایمنی، بهداشتی و پیشگیری از حوادث مدنظر مربیان عزیز قرار گیرد.

- سازماندهی فعالیت ها به گونه ای باشد که تمام دانش آموزان در فعالیت ها شرکت داده شوند.

- در مواردی که نمی توان دانش آموز را در موقعیت واقعی قرارداد بهتر است از روش مدل سازی و یا نمایش فیلم و عکس استفاده شود.

- از آنجایی که کتاب برای کلیه دانش آموزان با وجود تفاوت های فرهنگی اجتماعی، اقتصادی بصورت یکسان تألیف گردیده است. لزوماً دارای محدودیت هایی در ارائه مطلب می باشد، لذا مربیان عزیز در تدریس برخی از مفاهیم براساس خصوصیات منطقه ای تدریس نمایند و در صورت نیاز از سایر کتاب های کمک آموزشی استفاده کنند.

امید است با تلاش و کوشش معلمان دلسوز این جریان راه تکامل را ببیماید.

فهرست

فصل اول / خانواده

۱۱ ..... مسئولیت پذیری ۱

۱۷ ..... مراقبت از کودکان ۲

فصل دوم / تدبیر منزل

۲۷ ..... آشپزی روز ۳

۳۳ ..... تعمیرات آسان ۴

۳۷ ..... فلک سعید ۵

۴۱ ..... پست ۶

۴۷ ..... شربت نذری ۷

فصل سوم / مدرسه

۵۳ ..... وظایف کارکنان مدرسه ۸

۵۷ ..... وظایف دانش آموزان در مدرسه ۹

۶۳ ..... مشاور مدرسه ۱۰

۶۷ ..... رعایت نکات ایمنی در کارگاه ۱۱

۷۱	..... جشن ده‌دی فجر	۱۲
	فصل چهارم / اطلاع رسانی	
۷۷	..... شبکه‌ی پیام	۱۳
	فصل پنجم / محیط زیست	
۸۳	..... رفتار مناسب در مکان‌های عمومی	۱۴
	فصل ششم / مشاغل	
۹۱	..... کاردر کارخانه	۱۵
	فصل هفتم / جغرافیا	
۹۹	..... منطقه‌ی گرم و خشک	۱۶
۱۰۵	..... منطقه‌ی کوهستانی	۱۷
۱۱۱	..... منطقه‌ی معتدل و مرطوب	۱۸
	فصل هشتم / حکومت	
۱۱۹	..... ایران اسلامی	۱۹

فصل اوّل

خانواده

مسئولیت پذیری

امروز جمعه است و حسین تصمیم دارد به کارهایی رسیدگی کند که در طول هفته فرصت انجام آنها را نداشته است. در ضمن، مادرش هم چند روز قبل از او خواسته بود که در یک روز تعطیل، صندلی آشپزخانه را تعمیر کند و نرده‌های ایوان را رنگ بزند. حسین همیشه سعی می‌کند مسئولیت‌هایی را که برعهده‌اش می‌گذارند، به خوبی انجام دهد؛ او برای انجام مسئولیت‌ها و کارهای مورد علاقه‌اش فهرست زیر را تهیه می‌کند:

۱- نظافت اتاق

۲- رسیدگی به امور درسی

۳- تعمیر صندلی آشپزخانه

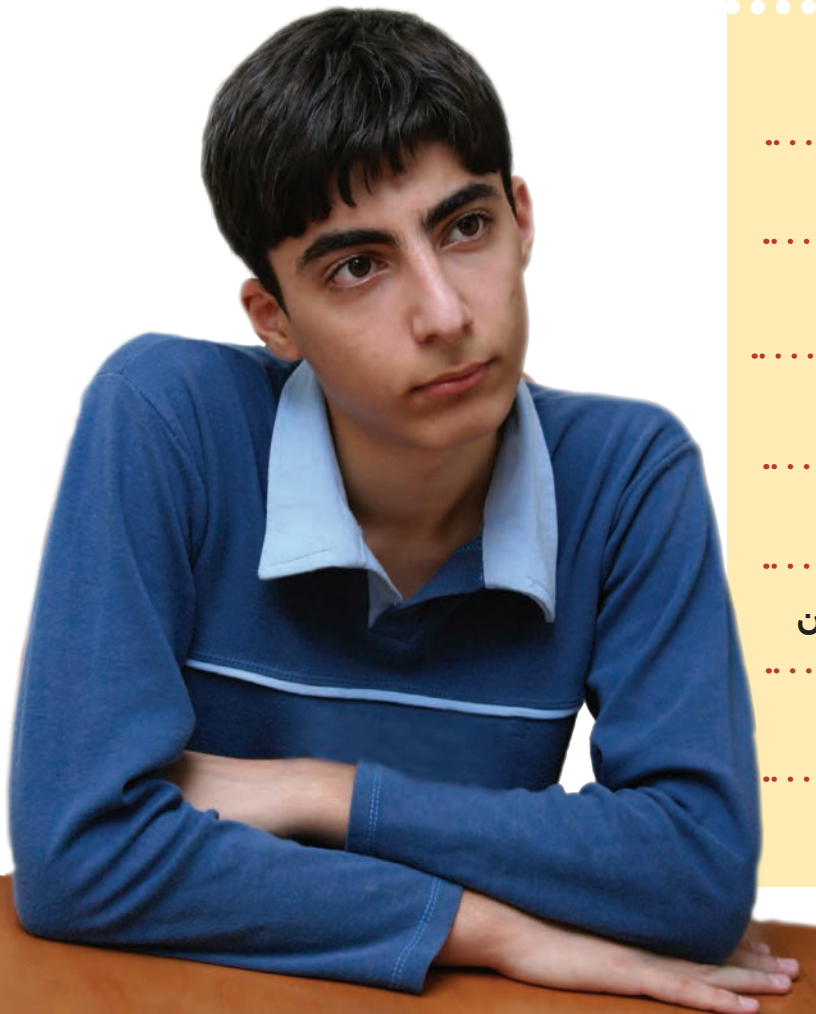
۴- رنگ کردن نرده‌ها

۵- نظافت شخصی

۶- استراحت و تماشای تلویزیون

۷- شرکت در نماز جمعه

۸- انجام کارهای مورد علاقه

بعد، طبق برنامه مشغول انجام کارهایش می‌شود.
به نظر شما، آیا او راه مناسبی برای انجام مسئولیت‌های خود انتخاب کرده است؟

آیا می دانید مسئولیت یعنی چه ؟
 وقتی انجام دادن کاری را به عهده‌ی کسی بگذاریم و از او بخواهیم که آن کار را انجام دهد، یعنی مسئولیتی را به عهده‌ی او گذاشته‌ایم .

آیا می دانید فردمسئول به چه کسی می گویند ؟
 فرد مسئول کسی است که برای انجام کارهایی که به عهده‌ی او می‌گذارند، سعی و کوشش فراوان می‌کند.
 همه‌ی ما هرکجا که باشیم، مسئولیت‌هایی به عهده داریم که باید سعی کنیم آن‌ها را به بهترین شکل انجام دهیم.

در کلاس با دوستانتان گفت و گو کنید

- ۱- ما، در خانه چه مسئولیت‌هایی به عهده داریم ؟
- ۲- مسئولیت‌های ما، در محیط مدرسه چیست ؟
- ۳- ما به عنوان یک فرد در اجتماع چه مسئولیت‌هایی داریم ؟

دانش آموزان عزیز، با توجه به بحث و گفت‌وگو ی انجام شده، جدول های زیر را کامل کنید.

مسئولیت من در اجتماع	مسئولیت من در مدرسه	مسئولیت من در خانه
رعایت قوانین و مقررات عمومی	اطاعت از قوانین و مقررات مدرسه	احترام به افراد خانواده
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....

فکر کنید و پاسخ دهید

- ۱- چرا حسین روز جمعه را برای انجام دادن کارهایش انتخاب کرد؟
- ۲- حسین برای این که مسئولیت هایش را بهتر انجام دهد، چه کار کرد؟
- ۳- هنگامی که کاری را به کسی واگذار می‌کنیم، یعنی چه؟
- ۴- به کسی که در انجام دادن مسئولیت‌هایش سعی و تلاش فراوان می‌کند، چه می‌گویند؟
- ۵- دو مورد از مسئولیت‌هایی را که در خانه به عهده‌ی شما است، نام ببرید.

پاسخ‌های صحیح را با علامت × مشخص کنید.

- اگر در انجام دادن مسئولیت خود موفق نشدم باید :
- از دیگران راهنمایی بخواهم.
  - از ادامه‌ی کار منصرف شوم.
  - از دیگران بخواهم تا آن کار را برای من انجام دهند.
  - سعی و تلاش بیش‌تری کنم.
  - از روش‌های مناسب دیگری استفاده کنم.

در جای خالی یک کلمه‌ی مناسب بنویسید.

به کسی که برای انجام مسئولیت هایش سعی و کوشش می‌کند.....می‌گویند.

به کارهایی که به عهده‌ی افراد گذاشته می‌شود.....می‌گویند.

مسئولیت‌های هر یک از افراد زیر را مانند نمونه بنویسید.

- نظافت خیابان‌ها
- جمع کردن زباله‌ها در ساعت معین

.....

.....

.....

.....

.....

.....

۱- دانش آموزان عزیز، یک دفتر یادداشت تهیه کنید. سپس با نظارت مربی خود هر ماه مسئولیت نظافت یکی از وسایل مدرسه ، مانند: اجاق گاز، یخچال، سماور، کتری، پرده یا فرش را به عهده بگیرید و مراحل انجام کار را در دفتر یادداشت خود بنویسید.

۲- با نظارت مربی خود به چند گروه تقسیم شوید و وسایلی را که نیاز به تعمیر کردن یا رنگ زدن دارند، مشخص کنید. سپس آن ها را تعمیر کنید یا رنگ بزنید.